

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan het kabinet over de brief van het kabinet d.d. 28 maart 2018 inzake de integrale migratieagenda (Kamerstuk 19 637, nr. 2375)

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Achtergrond	2
1.1 Voorkomen van irreguliere migratie	3
1.2 Versterken opvang en bescherming voor vluchtelingen en ontheemden in de regio	7
1.3 Solidair en solide asielstelsel binnen de Europese Unie en in Nederland	10
1.4 Minder illegaliteit, meer terugkeer	11
1.5 Bevorderen legale migratieroutes	13
1.6 Stimuleren integratie en participatie	14
II. Reactie van het kabinet	15

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Achtergrond

De leden van de VVD-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de integrale migratieagenda. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de integrale migratieagenda. Zij verzetten zich tegen het voornemen van het kabinet het migratiebeleid uit handen te geven aan de Europese Unie (EU). Deze leden zijn van mening dat Nederland over zijn eigen toelatings- en terugkeerbeleid moeten gaan en de nationale grenzen moeten sluiten voor asielzoekers en migranten uit islamitische landen. Voorgenoemde leden willen per in de migratieagenda uiteengezette maatregel weten in hoeverre afhankelijkheid van de EU bestaat en in hoeverre daardoor nationaal beleid nog relevant is. De aan het woord zijnde leden zien niet in hoe het wegnemen van grondoorzaken van migratie zoals armoede leidt tot afname van migratie. Kan het kabinet enerzijds aangeven waarom zij denkt dat ontwikkelingshulp in de toekomst wel zal werken in tegenstelling tot de behaalde resultaten in het verleden en anderzijds aantonen dat een verhoogde levensstandaard leidt tot minder migratie, terwijl juist bekend is dat dit leidt tot meer migratie omdat meer mensen de hoge prijs voor reizen/mensensmokkel kunnen betalen?

De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat intenties van het kabinet niet zijn af te leiden uit vage brieven, maar uit acties in de praktijk. Hoe verhoudt de in de beleidsbrief geplaatste opmerking dat mogelijkheden tot vreemdelingenbewaring moeten worden verruimd zich bijvoorbeeld tot de politieke keuze van het kabinet om het gebruik van vreemdelingenbewaring juist te beperken? Hoe verhoudt de vaststelling dat de terugkeer van illegalen naar de landen van herkomst moet verbeteren zich tot het feit dat tot nu toe geen enkel land, dat weigert om mee te werken aan gedwongen uitzettingen, is gesanctioneerd? Hoe verhoudt de roep om een solide asielstelsel zich tot de weigering in te grijpen bij problemen als procedure-stapelen en tot de praktijk dat zelfs criminele asielzoekers een verblijfsvergunning kunnen krijgen als zij een gevangenisstraf van minder dan zes maanden hebben gekregen? Voornoemde leden lezen in de beleidsbrief dat het kabinet meer asielzoekers rechtstreeks uit Afrika wil ophalen. Zij vinden dit een heel slecht plan. Hoeveel asielzoekers is het kabinet bereid maximaal te hervestigen in Nederland? Deze leden zijn ook tegen een verplicht herverdelingsmechanisme tussen de EU- lidstaten. Hoeveel asielzoekers wil het kabinet maximaal in dit kader opnemen?

De leden van de PVV-fractie vragen wanneer er een nieuwe versie van de migratieagenda wordt verzonden, gelet op de aangenomen motie-Fritsma over geen arbeidskrachten van buiten de EU naar Nederland halen als beloning (Kamerstuk 19 637, nr. 2380). Immers, het verkeerde principe om landen van herkomst mee te laten werken aan terugname van eigen onderdanen in ruil voor het faciliteren van migratie in het kader van arbeid dient hiermee van tafel te zijn. Waarom is er geen enkele maatregel gepresenteerd teneinde de reguliere partner- en gezinsmigratie te beperken, terwijl dit migratietype een grote motor achter de massa-immigratie is en al decennialang een ontwrichtend effect heeft op de Nederlandse samenleving?

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de beleidsbrief inzake de integrale migratieagenda. Zij hebben nog enkele vragen naar aanleiding van deze brief.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de integrale migratieagenda van dit kabinet. Deze leden waarderen dat er in samenhang gekeken wordt naar de verschillende aspecten van migratie en ondersteunen het streven van het kabinet tot een menswaardig en effectief migratiebeleid te komen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de integrale migratieagenda. Zij lezen hierin het voornemen van het kabinet de verantwoordelijkheid van Nederland voor de opvang van een eerlijk deel van de vluchtelingenpopulatie verder van zich af te schuiven. Deze leden doen een beroep op het kabinet zich niet alleen te bekommeren om het eigen grensbeheer, maar ook om de bescherming van kwetsbare vluchtelingen.

De leden van de SP-fractie merken op dat er momenteel 65 miljoen vluchtelingen zijn op de wereld, het hoogste aantal ooit. Het overgrote deel daarvan wordt in de regio opgevangen, een klein deel komt naar Europa. Deze mensen zijn op de vlucht voor oorlog en geweld, een veranderend klimaat, honger en armoede. De inzet van deze migratieagenda moet volgens voornoemde leden zijn hoe de migratie zo goed en beheerst mogelijk kan verlopen. Na de verhoogde instroom van vluchtelingen in 2015 en de vele ad hoc maatregelen die toen genomen zijn, is het nu broodnodig een breed debat te voeren over hoe migratie toekomstbestendig gemaakt kan worden. De aan het woord zijnde leden hebben kennisgenomen van de integrale migratieagenda en zijn blij dat het belang van een integrale aanpak erkend wordt. Ook is het goed te lezen dat in de brief benadrukt wordt dat verreweg het grootste deel van de immigratie, reguliere migratie is van mensen die Nederland binnenkomen voor studie, arbeid of gezinshereniging dan wel burgers van de Europese Unie zijn. Deze leden zetten graag hun opmerkingen en vragen per pijler uiteen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de integrale migratieagenda. Zij zijn van mening dat met de zogenoemde zes pijleragenda een menswaardig en effectief migratiebeleid vormgegeven kan worden. Over verschillende onderdelen hebben deze leden enkele vragen.

1.1 Voorkomen van irreguliere migratie

De leden van de VVD-fractie lezen in de brief dat irreguliere migratie onder meer moet worden voorkomen door middel van het inrichten van asielprocedures in de regio. Kan het kabinet bevestigen dat het hier gaat om asielprocedures voor het verkrijgen van een verblijfsrecht in de landen

in de regio zelf, teneinde op die manier opvang in de regio ook duurzaam te maken? Het kabinet zegt in te zetten op preventie van instabiliteit, conflict en irreguliere migratie, onder meer door extra investeringen in werkgelegenheid. Voornoemde leden vragen welke condities aan deze investeringen worden verbonden. Worden de landen waarin geïnvesteerd wordt in werkgelegenheid ook afgerekend op hun inspanningen ten aanzien van het voorkomen van verdere migratie? Kan ook breder worden toegelicht hoe de aanpak van grondoorzaken in herkomstlanden zich verhoudt tot de conditionaliteit van het verstrekken van ontwikkelingssamenwerkingsgelden? Is het kabinet van mening dat migratie een kernthema is en tevens een belangrijke pijler voor het buitenlandbeleid, met name voor de buitenlandse handel en de ontwikkelingssamenwerking?

De leden van de VVD-fractie vragen welke concrete stappen er momenteel vanuit de Europese Commissie worden gezet teneinde migratieovereenkomsten te sluiten vergelijkbaar met de EU-Turkije Verklaring, bijvoorbeeld met Afrikaanse landen. De voornoemde leden vragen of het kabinet de verdere digitalisering van het grensbeheer kan toelichten met enkele concrete voorbeelden. Kunnen daarbij voorbeelden gegeven worden die duidelijk maken op welke wijze de grenscontroles worden versterkt, de interne veiligheid wordt verbeterd en de mobiliteit van bonafide reizigers wordt bevorderd?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe het staat met de onderhandelingen en consultaties op het gebied van Global Compacts on Migration and Refugees. Zij zijn dan met name benieuwd naar de aanpak van de grondoorzaken van migratie en terugkeer van migranten naar herkomstlanden. Kan het kabinet uiteenzetten hoe deze onderhandelingen verlopen?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren allereerst dat het kabinet spreekt van zogenaamde irreguliere migratie en dat dit zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Deze leden vragen of onder irreguliere migratie ook asielmigratie moet worden verstaan, aangezien het daar vaak migranten betreft zonder geldig paspoort of visum, en of dit dus ook betekent dat zij wil voorkomen dat mensen bescherming kunnen zoeken in Nederland. Deze leden vragen specifiek of het bescherming bieden aan vluchtelingen nog op enigerlei wijze een beleidsprioriteit is, en zo ja, hoe hier uiting aan wordt gegeven.

De aan het woord zijnde leden delen het door het kabinet beschreven belang van het wegnemen van de oorzaken van irreguliere migratie. Tegelijkertijd zien deze leden een verschuiving van ontwikkelingssamenwerkingsinspanningen naar het versterken van grensbeheer teneinde daadwerkelijke migratie te voorkomen. Deelt het kabinet het standpunt dat hulp bij grensbeheer niet moet worden gezien als ontwikkelingssamenwerking en ook niet ten koste van ontwikkelingssamenwerkingscapaciteit zou moeten gaan? Zo nee, kan het kabinet aangeven waarom niet?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn het met het kabinet eens dat de grondoorzaken van migratie moeten worden weggenomen door middel van ontwikkelingssamenwerking. Graag ontvangen deze leden een precieze omschrijving van de grondoorzaken van migratie en welke instrumenten zullen worden ingezet teneinde deze oorzaken aan te pakken.

Deze leden lezen in de migratienota dat het kabinet voornemens is de samenwerking met landen van herkomst en transit te intensiveren. Deze leden vragen per land aan te geven welke concrete stappen het kabinet voornemens is te zetten in het intensiveren van de samenwerking en op welke termijn zij dit gaat realiseren. Ook vragen deze leden of deze nieuwe inspanningen ten koste gaan van de huidige inspanningen elders in de

wereld, en zo ja, welke. Specifiek vragen deze leden wat het kabinet bedoelt met de zinsnede dat Libië ook tot de landen behoort waarmee samenwerking geïntensiveerd dient te worden en daarbij ook gelet moet worden op het verbeteren van de mensenrechtensituatie. Deze leden delen vanzelfsprekend de wens om de mensenrechtensituatie in Libië te verbeteren en zij delen ook de ambitie die de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking recent heeft uitgesproken om de martelkampen waar vluchtelingen momenteel worden opgevangen in Libië te sluiten. Kan concreet gemaakt worden hoe aan deze ambitie wordt vormgegeven en op welke termijn verwacht wordt hierop resultaten te bereiken.

De leden van de SP-fractie willen dat irreguliere migratie wordt voorkomen. De zware en gevaarlijke reis die mensen noodgedwongen maken, moet voorkomen worden. Daarbij is ten eerste van belang dat de grondoorzaken worden aangepakt. Om te voorkomen dat mensen hun land gedwongen verlaten, is het van het grootste belang dat er een einde komt aan de verschillende oorlogen, er werk wordt gemaakt van het tegengaan van klimaatverandering en de groeiende ongelijkheid een halt wordt toegeroepen. Deze leden pleiten daarom voor het stoppen met het geven van steun aan de permanente oorlog tegen het terrorisme, die behalve meer terrorisme en heel veel vluchtelingen, weinig winst heeft opgeleverd. Wat gaat er veranderen ten aanzien van de permanente oorlog en de resultaten daarvan tijdens de afgelopen zestien jaar? Graag vernemen voornoemde leden een reactie op dit punt waarbij het kabinet ook ingaat op de eigen verantwoordelijkheid van de enorme vluchtelingenstroom.

Daarnaast vluchten mensen ook voor de gevolgen van klimaatverandering en armoede. De leden van de SP-fractie missen een verwijzing naar de miljoenen klimaatvluchtelingen die worden verwacht als gevolg van klimaatverandering waarvan de negatieve gevolgen het eerst voelbaar zijn in het zuiden. Ook op deze gebieden ontvangen deze leden graag een reflectie in hoeverre ook Nederland verantwoordelijk is voor het niet voldoende bestrijden van klimaatverandering en armoede. In het kader van «regeren is vooruitzien» ontvangen de aan het woord zijnde leden ook graag een visie over hoe om te gaan met deze klimaatvluchtelingen. Specifiek vernemen deze leden graag of wordt erkend dat ook het faciliteren van belastingontwijking de armoede in ontwikkelingslanden vergroot en wat hier het plan van aanpak op zal zijn. Ook ontvangen zij graag een reflectie op de besteding van de ontwikkelingssamenwerkingsgelden, waar een deel gaat naar eerstelijnsopvang in Nederland. Deelt het kabinet de mening dat eerstelijnsopvang in Nederland niet het aanpakken van de grondoorzaken is? Erkent het kabinet dat het verschuiven van de focus van de allerarmste landen waar vluchtelingen vandaan komen naar landen die opvang in de regio verlenen evenmin het aanpakken van de grondoorzaken van migratie is? De leden van de SP-fractie complimenteren het kabinet met de inzet op adequate diplomatieke vertegenwoordiging in de voornaamste herkomst- en doorreislanden, zodat samen met die landen en de aanwezige hulporganisaties ter plaatse bekeken kan worden op welke manier irreguliere migratie het best een halt kan worden toegeroepen.

Het kabinet stelt terecht dat deze aanpak van grondoorzaken pas op termijn effect zal sorteren, zeker zolang zichzelf doorgaat met het vervuilen van het klimaat, het voeren van ineffectieve oorlogen en het faciliteren van belastingontwijking. Beheersing van irreguliere migratie is van belang teneinde te voorkomen dat migranten in kwetsbare posities terechtkomen. Samenwerking met landen rondom Europa is nodig, maar de leden van de SP-fractie vragen wel bij wie dan die verantwoordelijkheid komt te liggen. Als het idee is dat met Europees geld de Europese grens wordt bewaakt door landen als Algerije, Mali en Niger, acht het kabinet het dan

ook niet logisch dat Europa hier de verantwoordelijkheid voor draagt? Zo ja, op welke manier? Daarnaast willen de voorgenoemde leden er ook op wijzen dat samenwerking met landen als Libië en andere landen waar grootschalig mensenrechtenschendingen plaatsvinden, uiteindelijk betekent dat mensen gedwongen worden in die situatie te blijven en hen wordt verhinderd te vluchten. Kan een juridisch kader worden gegeven in hoeverre het in overeenstemming is met het internationaal recht om vluchtelingen de mogelijkheid te ontnemen een land te verlaten? Ook vragen deze leden van welk geld de grensbewaking betaald zal worden en zij wijzen erop dat dit wat hen betreft niet uit geld bedoeld voor ontwikkelingssamenwerking dient te gebeuren. Grensbewaking bieden aan landen rondom Europa is immers geen ontwikkeling van deze landen.

Dat er extra capaciteit bij de Koninklijke Marechaussee wordt vrijgemaakt is goed. Bij het Europees Asielbeleid gaat het ook om Frontex. Van belang is daarbij goed te weten wie waar precies voor verantwoordelijk is en waar eventuele gedupeerden of slachtoffers van het optreden van Frontex eenvoudig terecht kunnen voor hun recht. Graag ontvangen de leden van de SP-fractie hierover een uiteenzetting. Ook digitalisering van het grensbeheer lijkt anno 2018 onvermijdelijk, maar de privacy moet hier wat deze leden betreft niet vergeten worden. Hoe wordt bij elke maatregel de privacy gewaarborgd? De besprekingen bij de Verenigde Naties (VN) en de Global Compacts die daarvan het resultaat moeten zijn, zijn goed. Waarom wordt echter niet ook ingezet op bindende afspraken en in hoeverre acht het kabinet het kansrijk dat deze Global Compacts ook echt zullen nageleefd worden? Kan worden bevestigd dat Nederland zich in ieder geval onvoorwaardelijk aan de Global Compacts en de uitleg daarvan door de VN zal houden? Kan worden aangegeven in welke mate ook in deze Global Compacts zal worden ingezet op het eerlijker verdelen van vluchtelingen en in hoeverre het kabinet wil dat dit bindend wordt?

Ter voorkoming van irreguliere migratie wordt onder meer het inrichten van asielprocedures in de regio genoemd. Graag zouden de leden van de ChristenUnie-fractie vernemen op welke manier Nederland hieraan vorm kan geven. Ziet het kabinet hier vooral mogelijkheden in Europees verband of ook zelfstandig door Nederland? Deze leden zouden ook graag een reflectie ontvangen op het Franse voorbeeld in Niger, waar al – weliswaar op kleine schaal – een asielprocedure is ingericht. Voornoemde leden merken op dat als grondoorzaken van irreguliere migratie in de integrale migratieagenda onder meer worden genoemd: economische uitzichtloosheid, politieke redenen zoals conflict, onveiligheid en repressie. De aan het woord zijnde leden vragen of het kabinet de mening deelt dat deze grondoorzaken sterk samenhangen aangezien conflict, onveiligheid en repressie ook oorzaken van economische uitzichtloosheid kunnen zijn. Zij vragen ook of en hoe er een duidelijk onderscheid gemaakt kan worden tussen economische en politieke migranten. In dit verband juichen deze leden vooral ook de inspanningen toe om de rechtsstaat in landen van herkomst te versterken. Wat betreft de investeringen in extra werkgelegenheid in deze landen vragen de aan het woord zijnde leden hoe dit door Nederland gerealiseerd kan worden. De achtergrond van deze vraag is het gegeven dat werkloosheid ook in Nederland niet heel gemakkelijk met overheidsinstrumenten is te beïnvloeden en dit zal des te meer gelden in deze landen, waar overheden ook niet op dezelfde manier functioneren als in Nederland. Hoe denkt het gehele kabinet dit niettemin te realiseren en bovendien op een controleerbare manier?

Kan het kabinet de Kamer informeren over de samenwerking met de landen in de ring rondom Europa? Wat is de stand van zaken en hoe draagt die bij aan het verwezenlijken van de doelstellingen van de migratieagenda? Ten aanzien van de rol die Frontex speelt vragen deze

leden wat de bijdrage is van Frontex aan de beheersing van irreguliere migratiestromen. Frontex mag en kan immers geen migrantenboten tegenhouden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat wordt bedoeld met «een normatief kader dat aansluit bij de aard en omvang van migratie». Deze leden zijn het zeer eens met het uitgangspunt dat er speciale aandacht moet zijn voor de meest kwetsbare vluchtelingen als het gaat om opvang in de regio. Zij willen daarom graag weten hoe aan die aandacht vorm gegeven kan worden. Bij het streven naar een gelijk beschermingsniveau in het kader voor asielprocedures in alle EU-lidstaten, vragen de aan het woord zijnde leden hoe het kabinet denkt te voorkomen dat het laagste gemeenschappelijke niveau de norm wordt. Ook vragen zij of het kabinet binnen Europa nog overeenstemming ziet ontstaan over het herverdelingsmechanisme? Zo nee, ziet zij mogelijkheden voor een aanvaardbaar compromis? Deze leden vragen voorts hoe de beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering of LHBT-gerichtheid verbeterd gaat worden. Zij vragen wanneer het kabinet met concrete voorstellen op dit terrein komt.

1.2 Versterken opvang en bescherming voor vluchtelingen en ontheemden in de regio

De leden van de CDA-fractie lezen dat opvang in de regio perspectief nodig heeft. Dat er meer nodig zou zijn dan enkel verblijf in tijdelijke kampen en geïmproviseerde onderkomens. Zo dient te worden getracht vluchtelingen deel te laten nemen aan de lokale samenleving totdat het moment van terugkeer mogelijk is. Hoe verhoudt zich dat tot de opvang van vluchtelingen in Europese landen? Is deelname van vluchtelingen aan de lokale samenleving in, bijvoorbeeld, Nederland ook een essentiële randvoorwaarde?

Deze leden lezen dat het kabinet onafhankelijk onderzoek laat doen naar het Vluchtelingenverdrag en dat zij daarbij ook aandacht vraagt voor de wisselwerking met Europese regelgeving. Zij vragen door wie dit onderzoek uitgevoerd zal worden. Wat is de tijdsplanning van dit onderzoek? Zoekt het kabinet ook steun voor een eventuele herziening van dit verdrag in Europees verband?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het aanpakken van de grondoorzaken in de landen van herkomst van groot belang is. Zij vragen het kabinet wanneer de beleidsnota naar de Kamer gestuurd zal worden. Voorts merken deze leden op dat ook Libië wordt genoemd als land waarmee samengewerkt zal worden. De voorgenoemde leden hebben grote zorgen over de situatie in de Libische detentiecentra. Zij onderschrijven het doel van het kabinet deze detentiecentra te sluiten en te komen tot alternatieve ontvangst- en transitcentra. Kan worden aangegeven wat de voortgang van dit streven is? Wat is de voortgang van het opzetten van een functionerend monitoringsmechanisme voor de Libische kustwacht, conform de motie-Verhoeven/Groothuizen (Kamerstuk 21501-20, nr. 1265)

De leden van de D66-fractie ondersteunen van harte het uitgangspunt dat voor perspectief in de regio meer nodig is dan verblijf in tijdelijke kampen en geïmproviseerde onderkomens. Er moet worden ingezet op toegang tot werk en onderwijs. Zij vragen naar het voornemen van het kabinet migratieovereenkomsten met derde landen te sluiten. Kan worden toegelicht wat het uitgangspunt inhoudt dat derde landen materieel moeten voldoen aan het VN Vluchtelingenverdrag? Voornoemde leden lezen dat het kabinet onafhankelijk onderzoek laat doen naar het Vluchte-

lingenverdrag. Wanneer en welke onafhankelijke instelling zal dit onderzoek gaan uitvoeren?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn verheugd dat het kabinet aangeeft positief te zijn over de mogelijke impuls in de verbetering van opvang in de regio door de totstandkoming van het Global Compact on Migration and Refugees. Is zij ook bereid, mocht het Global Compact on Migration and Refugees gerealiseerd worden, een substantiële bijdrage te leveren aan het in het ontwerp genoemde doel van het hervestigen van 10% van de vluchtelingenpopulatie uit overbelaste kampen. Is het kabinet tevens bereid haar diplomatieke middelen aan te wenden teneinde het tot stand komen van het Global Compact te bevorderen?

Ten aanzien van het Global Compact on Migration and Refugees vragen deze leden of het kabinet daarnaast bereid is bij de onderhandelingen hiertoe specifiek in te zetten op uitbreiding van de opvang in de regio, gelet op het feit dat de kwaliteit van opvang momenteel zwaar te leiden heeft door de overbevolking in vluchtelingenkampen in de regio.

De aan het woord zijnde leden hebben met onbegrip kennisgenomen van het voornemen van het kabinet te laten onderzoeken of, en zo ja, hoe het Vluchtelingenverdrag zou moeten worden aangepast teneinde een duurzaam juridisch kader te kunnen bieden voor het internationale asielbeleid van de toekomst. Deze leden vragen het kabinet nader te motiveren op basis van welke signalen, overwegingen of constateringën zij meent dat het Vluchtelingenverdrag mogelijk geen duurzaam juridisch kader biedt voor het internationale asielbeleid van de toekomst, mede gelet op de stelling dat de principes die ten grondslag liggen aan het Vluchtelingenverdrag nog onverkort gelden.

Deze leden vragen of het maatschappelijk middenveld is geconsulteerd alvorens is besloten dat een onderzoek noodzakelijk is, en zo ja, wat de inbreng van het maatschappelijk middenveld is geweest en wat het kabinet hiermee heeft gedaan.

Deze leden vragen voorts wanneer dit onderzoek van start zal gaan, door wie het zal worden uitgevoerd, welke concrete onderzoeksvraag gehanteerd zal worden en op welke termijn de conclusies aan de Kamer zullen worden gepresenteerd.

De leden van de SP-fractie merken op dat 86% van de vluchtelingen wereldwijd wordt opgevangen in de regio. Er is tekort aan alles en de kampen zijn niet geschikt voor een jarenlang verblijf. Het is goed dat het kabinet beschrijft hoe deze last ook teveel kan zijn voor de landen in de regio en daar ook een reëel risico op destabilisatie uit voorkomt, hetgeen weer nieuwe vluchtelingenstromen teweeg zou kunnen brengen. De aan het woord zijnde leden delen de mening dat het beter is voor alle betrokkenen als vluchtelingen zo dicht mogelijk bij huis een nieuw thuis kunnen opbouwen. Er zullen dan in de regel minder cultuur en taalproblemen zijn en het grootste deel van de vluchtelingen wil het liefst zodra er vrede is in hun land, weer terug naar hun thuis.

Het doet voornoemde leden deugd te lezen over het voorbeeld van de economische zone in Jordanië hoe vluchtelingen duurzaam kunnen worden opgevangen. Graag lezen deze leden meer over dit soort voorbeelden en ervaringen. Bestaat er met zulke economische zones geen kans op verdringing van de lokale bevolking? Hoe functioneren deze economische zones? Krijgen de vluchtelingen een verblijfsstatus in het betreffende land, kunnen zij op den duur nationaliseren en hoe ziet de Nederlandse regering dit idealiter voor zich?

De drie manieren om naar verbetering van opvang en bescherming van vluchtelingen in de regio te streven zijn logisch, maar de leden van de SP-fractie vrezen dat dit een strategie is die helaas niet veel verder dan papier zal komen en niet snel realiteit zal worden. Hoeveel geld werd door de verschillende spelers als de gastlanden, de internationale organisaties

en de ngo's, de afgelopen jaren nodig geacht? Hoeveel daarvan werd toegezegd door de internationale gemeenschap? Een voorbeeld van UNICEF stemt niet hoopvol. Voor de periode 2018–2019 is 522 miljoen Amerikaanse dollar geraamd voor onderwijsprogramma's in Libanon, Jordanië, Turkije, Egypte en Irak. Momenteel is slechts 237 miljoen Amerikaanse dollar gedekt. Het verschil tussen wat nu al nodig is en wat geleverd wordt is enorm en het lijkt dan ook niet reëel dat de inzet van het kabinet om nog meer te bieden in de regio, werkelijkheid wordt of op voldoende financiering kan rekenen. Graag ontvangen de leden van de SP-fractie een reflectie hierop. Hoeveel is het kabinet voornemens extra beschikbaar te stellen voor de opvang in de regio en waar zal dit van betaald worden?

Het streven dat alle landen om Europa heen veilige derde landen zijn is mooi, maar dit zal niet op korte termijn het geval zijn. Welke voorwaarden worden er gesteld voordat een land een veilig derde land wordt genoemd? Afghanistan wordt momenteel als veilig land gekwalificeerd, terwijl daar na Syrië de meeste dodelijke slachtoffers vielen in 2017. De leden van de SP-fractie vragen daarom of de voorwaarden wel adequaat zijn. Desalniettemin spreekt de migratienota over Europese migratieovereenkomsten met veilige derde landen over de opvang en overname van asielzoekers waarbij het uitgangspunt is dat die landen aan de materiële eisen voldoen van het VN-Vluchtelingenverdrag. Aan welke landen denkt het kabinet en waarom denkt zij dat die landen zo'n overeenkomst zouden willen sluiten en aan alle eisen van het VN-Vluchtelingenverdrag voldoen? Ook ontvangen de voorgenoemde leden graag een juridische onderbouwing van de stelling dat het is toegestaan een vluchteling het recht te ontnemen asiel aan te vragen in het land waar zij aankomen en die persoon naar een veilig derde land te sturen. Vanuit die veilige derde landen zouden zij dan de asielprocedure in kunnen gaan waarna zij eventueel in aanmerking voor hervestiging komen. De leden van de SP-fractie vragen welke aantallen Nederland dan gaat hervestigen. Gaat het om het beloofde aantal van 750? In hoeverre staat dat in verhouding tot de 65 miljoen vluchtelingen wereldwijd? Ook vragen deze leden of is nagedacht over het feit dat als zo'n overeenkomst met één land rondom Europa wordt gesloten, de kans groot is dat de migranten naar een ander land zullen reizen om via dat land Europa te bereiken en zulke overeenkomsten dus eigenlijk zinloos zijn, tenzij met elk land rondom Europa zo'n overeenkomst gesloten wordt?

De leden van de SP-fractie merken op dat het enige voorbeeld van een deal tot nu toe, is de EU-Turkijedeal. Daar kwamen al snel berichten over mensenrechtenschendingen door de Turken jegens Syrische vluchtelingen. Er zou geschoten worden op Syriërs en zij worden thans tegengehouden bij de grens. Hoe wil het kabinet dit bij andere mogelijke deals voorkomen en hoe ziet zij de verantwoordelijkheidsverdeling voor zich? Moet, in het geval van zulke berichten, de EU zelf gaan onderzoeken of dat klopt en tot die tijd in ieder geval de financiële steun en het terugsturen stopzetten of willen zij dan voortgaan en de berichten afdoen als een incident? Een ander gevolg van de EU-Turkijedeal is de schrijnende situatie op de Griekse eilanden. Deelt het kabinet de analyse dat als er meer van zulke deals gesloten worden, er een nog zwaardere last op de zuidelijke landen wordt gelegd teneinde eenieder die alsnog arriveert, de korte procedure te laten doorlopen en terug te sturen? Hoe wil zij voorkomen dat de druk op de zuidelijke Europese lidstaten ondraaglijk wordt en taferelen zoals in Griekenland voortduren?

Het is opmerkelijk dat de inzet van het kabinet aan de ene kant allerlei maatregelen wil doorvoeren die aan het VN-Vluchtelingenverdrag voldoen en aan de andere kant wil laten onderzoeken of het verdrag moet worden

aangepast. Dit lijkt het gevolg van een politieke uitruil. Kan worden toegelicht hoe deze twee zaken met elkaar te rijmen zijn? Door wie zal het onderzoek worden uitgevoerd, op welke manier zal zij hier al dan niet bij de formulering van de onderzoeksvraag en opzet betrokken zijn en wanneer zal de uitkomst van dit onderzoek te verwachten zijn?

1.3 Solidair en solide asielstelsel binnen de Europese Unie en in Nederland

Het kabinet geeft aan te streven naar vergaande harmonisatie van het Europees asielbeleid. De leden van de VVD-fractie vragen in dat licht wanneer de Kamer de wetgeving kan verwachten teneinde nationale koppen ten aanzien van de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning, het gehoor bij herhaalde aanvragen en rechtsbijstand, te schrappen. De voorgenomde leden lezen in de brief dat daar waar het belang van de openbare orde dit aangeeft, vreemdelingenbewaring in het terugkeerproces wordt ingezet als instrument teneinde uitzetting te realiseren. Hoe en op welke termijn worden de mogelijkheden vreemdelingen in vreemdelingenbewaring te stellen verruimd, teneinde zo gedwongen vertrek te vergroten?

De leden van de CDA-fractie lezen in de beleidsbrief dat de regering ernaar streeft het geboden beschermingsniveau en het kader voor asielpcedures in alle EU-lidstaten gelijk te laten zijn. Het Europees asielbeleid moet vergaand geharmoniseerd worden. Wat is de stand van zaken en hoe verloopt dit proces in Europees verband?

De leden van de D66-fractie benadrukken het belang van een gezamenlijk Europees asielsysteem. Kan de Kamer worden geïnformeerd over de voortgang van de onderhandelingen over het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS)? Deze leden kijken uit naar een meer flexibel asielopvangsysteem in Nederland dat sneller en beter kan inspelen op ontwikkelingen. Voornoemde leden achten het van belang dat deze hervorming snel van kracht wordt, zodat bijvoorbeeld onnodige verhuizingen voor kinderen voorkomen kunnen worden. Kan worden aangegeven wanneer het kabinet verwacht dit te realiseren?

Over de drieledige inzet met betrekking tot het GEAS, merken de leden van de SP-fractie het volgende op. Harmonisering van het beschermingsniveau is van belang, dat is de belangrijkste maatregel die het doorreizen van vluchtelingen onnodig maakt. Echter, zelfs als de procedurele beschermingsniveaus geharmoniseerd zijn blijven de verschillen tussen de verschillende EU-lidstaten bestaan en blijft er een reden voor vluchtelingen om door te willen reizen. Graag ontvangen deze leden een reactie van het kabinet hierop. Ook willen de aan het woord zijnde leden dat het beschermingsniveau dat thans in Nederland geldt niet verlaagd wordt om zo op een gelijk niveau te komen met andere EU-lidstaten. Zij ontvangen graag de inzet van het kabinet op dit punt. Waarom vindt het kabinet dat secundaire doorreisbewegingen voorkomen moeten worden? Ook willen de aan het woord zijnde leden erop wijzen dat het kabinet wellicht van mening kan zijn dat dit voorkomen moet worden en het ongunstig en onnodig is dit te criminaliseren en het doorreizen niet strafbaar gesteld kan worden. Voorts zijn zij voorstander van een solidair herverdelingsmechanisme. Deze leden stelden al jaren geleden voor aan de randen van Europa aanmeldcentra op te zetten waar mensen de asielpcedure kunnen doorlopen waarna zij over de EU worden verdeeld. Graag ontvangen zij een reactie op dit voorstel.

Over het nieuwe en flexibelere asielproces is nog vrij veel onduidelijk en de leden van de SP-fractie wachten graag een verdere uitwerking af, is daar al meer over te melden? Wel staat wat betreft deze leden het voornemen om drie grote Gemeenschappelijke Vreemdelingen Locaties (GVL's) haaks op de herhaalde wens van de Kamer om juist kleinschalige locaties op te zetten. Graag ontvangen zij een reactie van het kabinet hierop. Tijdens de begrotingsbehandeling in november 2017 heeft het lid Jasper van Dijk vier voorstellen voor een eerlijkere verdeling van vluchtelingen over Nederland gepresenteerd. Onderdeel daarvan was een buffer van personeel en bedden, klopt het dat de regering dit voorstel overneemt? Ook ontvangen voornoemde leden graag een reactie op de andere voorstellen, zoals is toegezegd.

Wat betreft het pas verstrekken van rechtsbijstand aan asielzoekers na een voornemen tot afwijzing hebben de aan het woord zijnde leden grote zorgen. Waar zou dit goed voor zijn? Iedereen heeft recht op rechtsbijstand. Hoe wordt dat met dit plan gegarandeerd? Om de procedures te versnellen en meteen al bij de eerste aanvraag zo compleet mogelijke informatie aan te leveren is advies van een advocaat onmisbaar. De leden van de SP-fractie vrezen dat het afschaffen van rechtsbijstand in eerste instantie ertoe zal leiden dat veel asielzoekers relevante informatie niet zullen melden omdat zij niet weten dat dit van belang is waardoor zij vervolgens een tweede, herhaalde procedure, moeten starten. Hierdoor blijven mensen langer in procedure en zal de last voor de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) niet af-, maar juist toenemen. Graag ontvangen voornoemde leden een reactie van het kabinet hierop. Deze leden ontvangen graag van het kabinet de eerste ervaringen met de recent gecreëerde Extra Begeleidings- en Toezichtlocaties. Hoeveel mensen worden hierin geplaatst, hoe lang verblijven zij daar en hoe functioneert het over het algemeen? Ook vernemen deze leden graag welke beperkingen er precies worden opgelegd en of dit mogelijk strenger of juist versoepeld kan worden.

1.4 Minder illegaliteit, meer terugkeer

De leden van de VVD-fractie vragen of bij de hervorming van het GEAS, maar ook nu al, door de EU-lidstaten wordt samengewerkt in het bevorderen van gedwongen terugkeer, specifiek door het organiseren van gecombineerde terugkeervluchten. Het kabinet geeft aan dat het van belang is dat voor alleenstaande minderjarige migranten er adequate opvang voor hen aanwezig is in het land van herkomst. Zij vragen of, en zo ja, op welke wijze het kabinet het bestaan van opvangvoorzieningen zoals kindertehuizen in landen van herkomst gaat bevorderen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat terugkeer in de praktijk slecht geeffectueerd kan worden. Verder lezen zij dat vrijwillige terugkeer de voorkeur heeft boven gedwongen terugkeer. Ook dat gedwongen terugkeer wel een reële mogelijkheid is indien de persoon in kwestie pertinent weigert zelfstandig te vertrekken. Deze leden vragen of de terugkeercijfers niet hoger zouden zijn indien er eerder overgegaan wordt tot gedwongen vertrek. De voorgenoemde leden begrijpen dat dit gedwongen vertrek gebruikt dient te worden als laatste redmiddel. Toch vragen zij of er meer migranten zouden terugkeren naar hun land van herkomst, indien er overgegaan wordt op gedwongen vertrek na de eerste weigering van vrijwillig vertrek, in plaats van het overgaan tot gedwongen vertrek bij pertinente weigering? Wat houdt pertinente weigering in? De aan het woord zijnde leden lezen in de brief dat terugkeer van vreemdelingen naar het land van herkomst in de praktijk moeizaam verloopt. Toch lezen zij betrekkelijk weinig voorstellen om dit in de praktijk te stimuleren. Kan het kabinet uiteenzetten welke middelen zij wil inzetten

teneinde het terugkeerbeleid in Nederland daadwerkelijk van de grond te laten komen? Zijn er initiatieven binnen de Europese Unie om Europees breed het terugkeerbeleid te versterken?

De leden van de CDA-fractie lezen in de brief dat het »more for more» en »less for less»-principe als uitgangspunt zal worden gehanteerd bij het bewegen van herkomstlanden teneinde hun eigen onderdanen terug te nemen. Deze leden lezen in de brief dat daarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan bilaterale samenwerking of het aanbieden van studiebeurzen. Zal het kabinet ook gelden voor ontwikkelingssamenwerking gebruiken als drukmiddel? Zouden landen die er welwillend tegenover staan hun eigen onderdanen terug te nemen beloond kunnen worden met méér ontwikkelingsgelden en landen die daar niet welwillend tegenover staan gekort kunnen worden in de beschikbare ontwikkelingsgelden? Deze leden vragen of de EU nog meer drukmiddel kan c.q. zal inzetten teneinde herkomstlanden te bewegen hun eigen onderdanen terug te nemen? Is zij bereid hier in Europees verband aandacht voor te vragen?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet gemeenten als een onmisbare partner ziet bij het oprichten van de Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen. Deze leden willen benadrukken dat het van groot belang is dat deze locaties in gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen het Rijk en de lokale overheden worden ontwikkeld, zodat ook lokale best practices kunnen worden meegenomen. Zij kijken uit naar de brief met de voorgenomen aanpak.

De leden van de GroenLinks-fractie lezen in de beleidsbrief dat, teneinde het meewerken aan terugkeer te bevorderen, de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) in staat wordt gesteld intensiever in gesprek te gaan met deze migranten. Deze leden vragen de regering wat hiermee precies wordt bedoeld.

Ook lezen voornoemde leden dat het kabinet zegt speciale aandacht te hebben voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's) die terugkeren, en dat er voldoende waarborgen voor alleenstaande terugkerende minderjarigen moeten zijn voor adequate opvang in het land waar naartoe uitgezet wordt, teneinde te voorkomen dat zij in (levens)gevaarlijke situaties terechtkomen. Deze leden vragen hoe het kabinet dit rijmt met haar inspanning om binnen de onderhandelingen voor een nieuwe Procedureverordening te voorkomen dat een land van bestemming garanties moet hebben afgegeven over adequate opvang in lijn met het Vluchtelingenverdrag voor AMV's, voordat AMV's worden uitgezet.

De leden van de SP-fractie zijn het eens met de stelling dat mensen die geen recht hebben op verblijf zoveel mogelijk moeten vertrekken. Deelt het kabinet de mening dat om tot een sluitend asielbeleid te komen, het van het grootste belang is dat er geen mensen naar een oorlogsgebied worden teruggestuurd? Kan worden uiteengezet op welke manieren ingezet wordt op vrijwillige terugkeer, hetgeen uiteindelijk de voorkeur heeft? De voorgenoemde leden hebben berichten ontvangen over bedreiging en intimidatie tijdens deze terugkeergesprekken waarbij met vreemdelingendetentie werd gedreigd als migranten niet zouden meewerken. Kan dit worden weerlegd? Graag ontvangen deze leden een beschrijving hoe die gesprekken in zijn werk gaan. Welk effect heeft het afschaffen van de terugkeerhulp van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) gehad op de terugkeercijfers en zijn er nog signalen van fraude hieromtrent vernomen?

De aan het woord zijnde leden zijn verontrust over de stelling dat de mogelijkheden voor vreemdelingendetentie niet verder mogen worden ingeperkt maar juist verruimd moeten worden. Het idee dat vreemdelin-

gendetentie slechts als ultimum remedium wordt ingezet lijkt daarmee te worden losgelaten. Klopt dat? Zo ja, wat is hiervoor de rechtvaardiging en wat is de wetenschappelijke onderbouwing voor de gedachte dat dit zou leiden tot meer terugkeer? In sommige gevallen kan gedwongen terugkeer noodzakelijk zijn. Daarom is vorig jaar een motie (kamerstuk 19 637, nr. 2321) kamerbreed aangenomen over het harder inzetten op gedwongen terugkeer. Graag vernemen de leden van de SP-fractie hoe het staat met de uitvoering daarvan en op welk gebied zijn er vorderingen gemaakt. Zij ontvangen graag een meer concrete invulling van het «more for more» idee. Waar wordt aan gedacht? De aan het woord zijnde leden zijn blij te lezen dat onder «less for less» met name gedacht wordt aan visummaatregelen. Het korten op ontwikkelingssamenwerking als «straf» voor het niet meewerken aan gedwongen terugkeer zou averechts kunnen uitpakken. Deelt het kabinet deze mening?

Wat betreft de nieuwe Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen (LVV's) hebben de leden van de SP-fractie enkele korte vragen. Aan welke termijn denkt het kabinet teneinde tot een akkoord te komen en hoe is zij van plan te handelen ten aanzien van gemeenten die ondanks de LVV's vanuit hun eigen verantwoordelijkheid voor de openbare orde toch een ander-soortige opvang regelen? Hoe zullen de kosten worden verdeeld?

1.5 Bevorderen legale migratieroutes

De leden van de VVD-fractie merken op dat in het licht van de circulaire arbeidsmigratie het kabinet aangeeft dat onder meer aansluiting gevonden zal moeten worden bij de behoefte van Nederlandse werkgevers, maar ook dat verdringing op de Nederlandse arbeidsmarkt moet worden voorkomen. Kan worden bevestigd dat in de eerste plaats het kabinet inzet Nederlandse werklozen aan het werk te krijgen, voordat arbeidsmigranten worden aangetrokken voor arbeid die zij ook zouden kunnen verrichten?

De leden van de D66-fractie juichen toe dat het kabinet gaat verkennen hoe de vormen van reguliere migratie beter kunnen worden benut teneinde teugkeer en overname te bevorderen. De genoemde leden lezen dat hierbij gedacht kan worden aan arbeidsmigratie, stages door buitenlandse studenten, studiebeurzen en circulaire arbeidsmigratie. Kan het kabinet toelichten hoe deze verkenning er verder uit gaat zien? Voornoemde leden vinden het positief dat het kabinet voornemens is te gaan onderzoeken hoe bestaande vormen van reguliere migratie beter kunnen worden benut teneinde terugkeer en overname te bevorderen en daarmee «irreguliere» migratie tegen te gaan. Deze leden vragen op welke termijn het kabinet dit onderzoek verwacht op te leveren en wanneer de Kamer over de resultaten zal worden geïnformeerd. Is zij ook bereid te kijken naar nieuwe mogelijkheden teneinde asielmigratie beter te reguleren, bijvoorbeeld door te onderzoeken of, en zo ja, hoe Europese diplomatieke posten een rol kunnen spelen in het identificeren van vluchtelingen die redelijkerwijs geen bescherming in nabijgelegen landen kunnen vinden.

De aan het woord zijnde leden vragen voorts of gespecificeerd kan worden wanneer het aantal in Nederland instromende asielzoekers dusdanig laag is dat het kabinet bereid is in toenemende mate hervestiging aan te bieden teneinde overbelaste kampen in de regio te ontlasten.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de ideeën teneinde reguliere migratie te bevorderen. Echter vragen deze leden ook waarom dit bevorderd zou moeten worden, vanwege de vele mensen die zonder werk zitten. Welke concrete maatregelen gaat het kabinet nemen teneinde verdringing op de Nederlandse arbeidsmarkt te voorkomen, evenals de ongelijke beloning?

1.6 Stimuleren integratie en participatie

De leden van de VVD-fractie lezen in de beleidsbrief dat asielmigranten met een verblijfsrecht de plicht hebben te integreren en te participeren in de Nederlandse samenleving, ook wanneer later blijkt dat hun verblijfsrecht niet wordt voortgezet. Worden asielmigranten voorbereid op de mogelijkheid dat hun verblijfsrecht beëindigd wordt als de situatie in het land van herkomst daartoe aanleiding geeft, zoals bijvoorbeeld in Syrië? Zo ja, op welke wijze? Het kabinet geeft aan dat gemeenten ook een rol hebben gespeeld in de integratie en de participatie van inburgeringsplichtigen door middel van de participatieverklaringstrajecten. Deze leden vragen of er al effecten bekend zijn van de invoering van de participatieverklaringstrajecten, specifiek of deze daadwerkelijk bijdragen aan een betere integratie en participatie. Voornoemde leden vragen hoe er voor gezorgd wordt dat verwijtbaar niet inburgeren leidt tot intrekken van het verblijfsrecht of, wanneer dit niet mogelijk is, tot korten op de uitkering? De aan het woord zijnde leden lezen voorts in de beleidsbrief dat gemeenten een grotere regierol zullen krijgen ten aanzien van inburgeringsplichtigen en dat tegelijkertijd inburgeringsplichtigen die een uitkering ontvangen, moeten voldoen aan de verplichtingen die de Participatiewet stelt. Hoe verhoudt deze grotere regierol voor gemeenten zich tot het feit dat veel gemeenten niet zorgen dat door inburgeringsplichtigen wordt voldaan aan de verplichtingen die de Participatiewet stelt?

De hervormingsagenda zal worden vormgegeven in nauwe samenwerking met relevante partners zoals VluchtelingenWerk. De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet zich hierbij bewust is van de verschillende petten die een organisatie als VluchtelingenWerk op heeft. Wordt bij de hervorming van het inburgeringsbeleid voorkomen dat een organisatie die verantwoordelijk is voor de begeleiding van vluchtelingen, tegelijkertijd ook zelf op deze markt kan acteren, met mogelijk marktversturende effecten? Teneinde integratie en participatie te bevorderen is er ook aandacht voor tijdige huisvesting. Is de inzet van het kabinet om verdringing op de woningmarkt te voorkomen en asielmigranten van sobere huisvesting te voorzien?

De leden van de D66-fractie achten het van groot belang dat nieuwkomers kunnen meedoen in de Nederlandse maatschappij. Taallesen en mogelijkheden tot werk vanaf dag één dragen daaraan bij. Ook daarom zijn deze leden van mening dat het inburgeringssysteem volledig op de schop moet. Wanneer zal het kabinet zijn aangekondigde plan van aanpak naar de Kamer sturen?

De leden van de SP-fractie zijn verheugd te lezen in de beleidsbrief dat het in het belang van zowel de nieuwkomers als van de Nederlandse samenleving is als nieuwkomers snel integreren. Wel vragen zij hoe dit bereikt kan worden zolang de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs zo matig is als gevolg van het uitvoeren door marktpartijen. Op welke wijze gaat het kabinet ervoor zorgen dat nieuwkomers vanaf dag één de taal leren en mee kunnen doen, zonder dat zij zich in de schulden hoeven te steken en zodoende al met een achterstand in Nederland starten? Deze leden vragen of het verhogen van het taalniveau van A2 naar B1 niet te generiek is en dat juist meer maatwerk gewenst is, zodat mensen die dat niveau niet kunnen halen toch kunnen inburgeren en mensen die dat niveau eenvoudig aankunnen op een hoger niveau taalonderwijs kunnen krijgen.

Voornoemde leden onderschrijven de noodzaak van tijdige huisvesting en vragen welke maatregelen het kabinet gaat nemen teneinde het tekort aan huurwoningen terug te dringen. Is het kabinet bereid de verkoop van

huurwoningen aan banden te leggen en de bouw van huurwoningen te stimuleren door o.a. de verhuurdersheffing af te schaffen? De voornoemde leden delen de mening dat het maatschappelijk onbehagen rond migratie moet worden weggenomen. Zij zien hierop graag een verdere toelichting. Erkent het kabinet dat het maatschappelijk onbehagen mede wordt veroorzaakt door de klappen die mensen als gevolg van jarenlange bezuinigingen hebben moeten opvangen? Onderkent het kabinet het feit dat er een gigantisch tekort is aan woningen en dat dit bijdraagt aan het maatschappelijk onbehagen? Ziet zij ook dat de werkloosheid en de vele flexcontracten bijdragen aan dat maatschappelijk onbehagen? Erkent het kabinet dat het feit dat er 1,4 miljard euro naar buitenlandse aandeelhouders gaat in plaats van naar de samenleving en dat dit bijdraagt aan dat maatschappelijk onbehagen?

II. Reactie van het kabinet